

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHLJU
★
Izvršujemo vsakovrsne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO
★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), AUGUST 30, 1949

STEVILKA (NUMBER) 170

NOV GROB

JOSEPHINE KONČAN

Kakor smo včeraj poročali, je včeraj jutraj kmalu po polnoči umrla po dolgi bolezni poznana Josephine Končan, rojena Dolenc, stara 59 let. Stanovale je na 947 Evangeline Rd. Doma je bila iz vasi Bobna gora pri Polhogradu, odkoder je prišla v Ameriko pred 36 leti. Bila je članica društva sv. Jožefa, št. 169; društva Kras, št. 8 SDZ; podružnice št. 10 SZZ, in Oltarnega društva Marije Vnebovzete.

Takaj zapuščala žalujočega soproga Josepha, hčer Mrs. Josephine Futo, sina Josepha, tri vnuke, dve sestre, Mrs. Frances Kantelec in Mrs. Thereso Kozuh v West Parku ter brata Jacka v Elk, Wash., v stari domovini pa sestru Marijo in dva brata, Johna in Jožefa. Pogreb se vrši v četrtek jutraj ob 9. uri iz pogrebnega zavoda Mary A. Svetice, 478 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete in nato na pokopališče Calvary.

Prispevki za okradeno družino

Na pobudo poznane Mrs. Mary Penko, katere dopis je priobčen na drugem mestu danes izide, se je nekaj naših vojakov odzvalo s prispevki za družino Andreja Zeleznika iz Spilker Ave., katerim so bili pred dobrim tedom in pol ukra. deni življenjski prihranki. V namenu uradu smo prejeli prispevke od sledečih: Po \$10: Mr. in Mrs. Louis Kapel, 19215 St. Clair Ave., ter Mr. in Mrs. Frank Glažer, 18602 Woodrow Ave.; po \$5: Mr. in Mrs. Leo Kapel, 18516 Chapman Ave., katerim se v imenu družine izreka najlepša hvala!

Na obisku

Včeraj je obiskal naše uredništvo Mr. August Topolovac iz Helper, Utah, ki se tu nahaja kot delegat na 13. redni konvenciji SZS. Mr. Topolovac se zdaj prvič nahaja v naši slovenski metropoli, ki se mu, kot pravi, zelo dopade. Upamo, da bo odnesel kar najlepše spomine od tu.

Na počitnicah

Poznana Mr. in Mrs. Frank in Anna Posavec iz Lorain, O., sta se podala na kratak oddih v Canada in ondote kraje, kjer bosta obiskala sorodnike, prijatelje in znance. Mrs. Posavec ima sestro, Mrs. Mary Javornik v Oakville, Canada, kjer bosta ostala nekaj dni, nato pa se z avtom podala ob jezeru proti New Yorku. Želimo jima srečno pot in mnogo razvedrila.

Materišče

Mr. Lee Wachtel, ki je upoštevan v uradu mestnega pravnikarja v City Hall, je prejel prošnjo Johana Barbitscha, ki je prejel v Jugoslaviji, zdaj pa biva v begunskem taborišču na Holandskem, ter bi rad zvedel za svojo mater Roza Bondini Barbitsch, ki je baje leta 1939 živel na naslovu 1105 E. 64 St. Wachtel tel. Main 4600, Line 255, ali pa piše sinu na ime: Johan Barbitsch, Schoolplain 25, Hoensbroch, Holland, LIMB.

Mirovna organizacija ustanovljena v Moskvi

MOSKVA, 27. avg.—Danes je na Vse-zvezni mirovni konferenci v Moskvi bila ustanovljena stalna sovjetska mirovna organizacija, katere naloga bo, da združi 200,000,000 sovjetskih državljanov v naporih, da se zaščiti pred grožnjo nove vojne. Na konferenci so bile obtožene agresivne imperialistične sile Zedinjenih držav in Anglije, da pripravljajo takšno vojno.

Sedež nove organizacije bo v Moskvi. Udeležniki na Mirovni konferenci ki se je zaključila danes, so svetovali, da se zbira prostovoljne prispevke za financiranje organizacije. Sami moskovski časopisi so to idejo podprli rekoč, da bi se na tisoče sovjetskih državljanov odzvalo s prostovoljnimi prispevki za takšno organizacijo, ki bi se borila za mir.

Nova Mirovna organizacija bo imela svojo prvo sejo v ponedeljek.

Člani odbora so znani sovjetski pisatelji, umetniki, skladatelji, delavci itd., med njimi pisatelj Mihail Šolohov, Ilja Ehrburg, Konstantin Simonov, Vanda Vasiljevskaja, skladatelj Dimitrij Šostakovič, unijski voditelj V. V. Kuznetsov, predsednik Akademije znanosti Sergej Vavilov.

Na zaključnem zborovanju so posebno bili napadeni ameriški imperialisti, ki da predstavljajo glavno grožnjo svetovnemu miru. Govorniki so zagotovili, da bo Sovjetska zveza čuječa in pripravljena, da se aktivno bori proti vojnim hujskačem.

"Mi se ne zoperstavljamo niti silam nove vojne, ker smo šibiki," je izjavila Vasiljevskaja. "Če bo potrebno, se bomo ponovno dvignili v obrambo Sovjetske zveze."

Vasiljevskaja, ki je bila rojena na Poljskem, je zagotovila, da se bo borba proti zavojevanju dežele svobodnega ljudstva nadaljevala do zadnjega sovjetskega državljanja. Glas o borbi za mir se bo slišal v najbolj oddaljenih predelih Sovjetske zveze.

Mirovni kongres se je zaključil z ogromnim shodom v moskovskem Centralnem parku počitka in kulture, toda istočasno so takšni shodi bili prirejeni v Leningradu in Kijevu.

Znani angleški profesor slovit Cambridge univerze J. T. Bernal je na Mirovnem shodu obtožil kapitalizem, da hoče zaslužiti znanost v interesu vojne. To po mnenju profesorja posebno dokazuje zanimanje na zapadu za orožja za masno uničevanje ljudstva.

Bernal je izjavil, da bombardiranja zapadnih zaveznikov niso spravila Nemčije na kolena, pač pa da je Rdeča armada porazila Nemčijo in da je samo strah pred ogromno močjo Sovjetske zveze prisilil Japonsko na kapitulacijo.

"V Zedinjenih državah trošijo letno milijardo dolarjev za znanost posvečeno povečevanju vojni," je rekel profesor Bernal. "Tu ni samo skrivnost atomske energije, pač pa tudi bakterijska skrivnost; celo kmalu bo obseg zemeljske oble proglašen za skrivnost."

"Kmalu ne bo v Zedinjenih državah smel poučevati ali pa se ukvarjati z znanstvenimi razis-

kovanji nihče, ki ni trdovraten sovražnik Sovjetske zveze."

V svojem govoru je ugledni angleški znanstvenik izjavil, da je ponosen, ker lahko izroči zdrave zapadnih znanstvenikov sovjetskemu ljudstvu, ki je s svojim pogumom rešilo znanost, in "velikemu zaščitniku znanosti—Stalinu."

Na zaključnem zborovanju je govoril tudi David Zaslavsky, eden od najbolj borbenih sovjetskih časnikarskih komentatorjev. V govoru je posebno napadel kapitalistični tisk ter v zvezi s tem omenil, da je "The Washington Times-Herald" v uvodniku predlagal, da se bombardira sovjetske žene in otroke. Zaslavsky je izrazil željo, da bi rad živ dočkal dan, da se avtorja tega uvodnika postavi na zatožno klop.

Zaslavsky je tudi zagotovil, da kapitalistični svet umira, med tem ko se komunistični stalno širi. Kar se pa tiče ameriškega tiska na splošno, je Zaslavsky izjavil, da skuša ameriško ljudstvo vcepiti ideje o nepremagljivosti Zedinjenih držav, kakor je to vcepljal Gobels nemškemu ljudstvu ideje o nepremagljivosti Nemčije.

"Toda pokazalo se je, da so Goebelsove izmišljotine bile napačne in da je prav sovjetska armada dokazala, da je nepremagljiva," je rekel Zaslavsky.

Socialist pravi, da je Truman "mali Napoleon"

MOSKVA, 27. avg.—Voditelj italijanskih socialistov Pietro Nenni je včeraj na Vse-ruskem mirovnem kongresu izjavil, da je ameriški predsednik Truman "mali Napoleon."

Nenni je rekel, da je Truman, odnosno "mali Napoleon," takoj po vojni hotel slediti vzgledu Hitlerja. V zvezi s tem je pristavil, da italijanski voditelji, ki so odobrili pristopanje k Atlantskemu paktu, ne bodo uspeli pri naporih, da pridobijo podporo italijanskega ljudstva za "reakcionarno vojno proti Sovjetski zvezi."

Italijanski socialist je na Mirovnem kongresu zagotovil, da zastopa milijone italijanskih kmetov, delavcev in izobražencev, ki so mu poverili, da na kongresu v njihovem imenu pove, da demokratični Italijani ne smatrajo tretje svetovne vojne za neizogibno in da takšne "reakcionarne vojne ne bodo podpirali."

Eden od delegatov na kongresu je bil tudi Gerhart Eisler, znani komunist, ki je zbežal iz Zedinjenih držav in je sedaj profesor socialne vede na leipšiški univerzi.

FRANCOZI NAPADAJO ZEDINJENE DRŽAVE

BERLIN, 27. avg.—Zedinjene države, Anglija in Sovjetska zveza so bile danes napadene v informativni publikaciji francoske vojaške uprave v Nemčiji, ker da ne želijo izročiti Nemce, ki so vojne zločine delali v Franciji. V publikaciji je med ostalim rečeno, da ni nobene dvoma, da se ti vojni zločinci nahajajo popolnoma svobodni v ameriški, angleški in sovjetski okupacijski zoni Nemčije.

REPUBLIKANEC JE ZA NASILNO SPREMEMBO DEMOKRATSKE VLADE!

COLUMBUS, O., 29. avg.—Neki neimenovani republikanec je danes zmedel uradnike The Bureau of Unemployment Compensation z izjavo, da "zagovarja nasilno spremembo vlade."

Izjavo je podal v zvezi s tako zvano "lojalnostno prisego." Po novem zakonu morajo vsi brezposelni podpisati izjavo, da so lojalni in da ne zagovarjajo "nasilne spremembe vlade." Novi lojalnostni zakon je postal veljaven pred enim tednom.

Uradniki BUC urada so izjavili, da so trije prosilci priznali, da so člani organizacije, ki zagovarja nasilno spremembo vlade. Trije pa niso hoteli podpisati te izjave. Lojalnostni prisegi se največ zoperstavljajo brezposelni v Clevelandu, Cantonu, Toledu in Youngstownu.

Neimenovani republikanec je molče stopil pred uradnika in ko ga je slednji vprašal: "Ali zagovarjate nasilno spremembo vlade?" odgovoril:

"Da. Jaz sem republikanec in verujem, da je to edini način, da vržemo demokrate iz vlade."

Sestanek sedmih dežel Kominforme

LONDON, 29. avg.—Moskovski radio je danes naznanil, da se je v Sofiji vršil sestanek sedmih držav Kominforme, ki so storile "potrebne sklepe." V poročilu je rečeno, da so sestanku prisostvovali predstavniki Ekotskega sveta za medsebojno pomoč.

Sestanku so prisostvovali predstavniki Albanije, Bolgarije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske, Rumunije in Sovjetske zveze. Vršil pa se je v četrtek, petek in soboto.

"Svet je razmotril o tekočih vprašanjih in storil potrebne sklepe," je rečeno v moskovskem poročilu.

Z druge strani pa zapadni poročevalci trdijo, da so se v Sofiji med ostalimi sestali tudi vojaški predstavniki dežel Kominforme. Ta sestanek pa da je v zvezi s sporom med Kominformo in jugoslovanskim vodstvom.

Volilne koče so danes odprte za registracijo

Volilne koče v vseh 33 varDAH mesta Clevelanda so danes odprte, da se lahko vsi oni državljani, ki se niso neregistrirali ali pa so se preselili, lahko pravčasno registrirajo za pri-znamne in redne volitve.

Za registracijo ni treba, da greste v ono volilno koč, ki je v vašem precinktu. Koče so odprte od 10. do 2. pop. in od 4. do 9. zvečer.

Registrirati se morajo novi državljani, oni, ki so se preselili in oni, ki niso vsaj enkrat volili tekom leta 1947-48-49.

Kdor bo danes zamudil priliko registrirati se, bo moral iti v mesto v urad Volilnega odbora v City Hall in sicer do 6. septembra.

Važen sestanek

Nocoj ob 7:30 uri se vrši važen sestanek ženskega odseka farmskega odbora SNPJ v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Prosi se vse članice, da se gotovo udeležijo.

Jugoslavija se je prvič obrnila na ameriško vlado za dolarsko posojilo

Odnosi Vatikana in Jugoslavije se niso zboljšali

RIM, 27. avg.—Vatikanska radio postaja je danes zanikala poročila v zapadnem tisku, češ, da so se odnosi med Jugoslavijo in Vatikanom izboljšali odkar je prišlo do spora med Kominformo in jugoslovanskimi voditelji.

Posebno važnost tem govorim se je poudarjalo s poročilom, da se v Vatikanu nahaja papežev nuncij v Beogradu Joseph Patrick Hurley, ki da je v vatikanskim voditeljem podal poročilo o položaju v Jugoslaviji. Vsled izrednih zaslug za Vatikan je Hurley bil povišan v nadškofa.

V komentarju vatikanskega radia je poudarjeno, da sv. Stolica smatra, da je pri zadevah "preganjanja cerkve" vseeno, če se uporablja metode Stalina ali pa Tita.

"Jugoslovanski komunisti in njihovi tovariši v Kominformi niso zapustili upe, da bodo končno zatrli katoliško cerkvo na svojih ozemljih," je izjavil komentator v zvezi z obsodbami katoliških glavarjev, ki so bili obsojeni zaradi raznih aktivnosti proti državi ali pa zaradi kolaboracije z nacisti.

Zapadni tisk je razširil tudi govorice, da se je maršal Tito sestel s predstavnikoma Vatikana, kakor tudi govorice, da bo prišlo do upostavitve normalnih diplomatskih odnosov med obema državama. Nekatera poročila so celo zagotavljala, da bo nadškof Stepinac, ki je bil obsojen zaradi kolaboracije z ustaši, izpuščen na svobodo.

"Vsa ta poročila, žal, nimajo nobene zaslombe v dejstvih," je izjavil komentator vatikanske radio postaje.

JUGOSLOVANSKA MISLIJA DOSPETA V RIM

RIM, 27. avg.—V Rim je danes dospela jugoslovanska mislija za letalske zveze, ki bo skušala ustanoviti tedensko zračno zvezo med Rimom in Beogradom.

Dodatno poročilo

Kakor smo že poročali, je Mrs. Steve Batič iz 1566 E. 173 St. prejela žalostno vest iz Californije, da je umrl Lt. Floyd P. Partain, soproj njene nečakinje. Pokojni je bil rojen v Alabami ter je bil rodoljub Francos, star 38 let. Pri ameriški armadi je služil 20 let ter je bil dodeljen vojaški policiji. V minuli vojni je služil v Italiji in ondodnih krajih, kjer se je seznanil z Emmo Krečič, rodoljub iz Vipave. Ko se je vrnil v Zedinjene države je izposloval prihod svoje neveste Emme, ki je prišla v Ameriko pred letom in pol, nakar sta se poročila.

Pokojni je bolehal teden dni za srčno kap, kateri je podlegel v vojaški bolnišnici v Fort Bragg, N. C. Pokopan je bil v Fresno, Cal. Poleg žalujoče soproge zapuščala dve sestri in dva brata. Soproga bo ostala za nekaj časa v Californiji, kjer ima sestro-dvojčko Mileno, poročeno Maggiore, ki je takisto prišla v Ameriko kot nevesta ameriškega vojaka.

Državni tajnik Acheson se bo verjetno zavzel za jugoslovansko prošnjo; skupno želi Jugoslavija dobiti \$25,000,000

WASHINGTON, 29. avg.—Uradniki ameriške vlade so danes razkrili, da se je Jugoslavija obrnila na Izvozno-uvozno banko za ameriško posojilo v znesku \$25,000,000.

To je prvič, da se je jugoslovanska vlada maršala Tita obrnila naravnost na ameriško vlado.

Veruje se, da državni tajnik Dean Acheson močno podpira prošnjo Jugoslavije, kajti meni, da se bo s tem posojilom Tito lažje zoperstavil Sovjetski zvezi in ostalim vzhodno-evropskim državam.

Uradniki državnega oddelka so izjavili, da Jugoslavija želi okrog \$25,000,000, s katerimi bi hotela kupiti opremo za svoje rudnike bakra, svinca in cinka.

Jugoslavija nudi v zameno strateško važne kovine

Jugoslovanska vlada je ponudila, da bo v zameno za dolarsko posojilo poslala v Zedinjene države strateško važne kovine, kakor so baker, cink, svinec itd. Te kovine kopičijo Zedinjene države za slučaj "vojne nujnosti."

Ce bo prošnja jugoslovanske vlade odobrena, bo to že druga večja pomoč ameriške vlade Jugoslaviji. Nedavno je vlada odobrila Jugoslaviji, da v Zedinjenih državah kupi jeklarno v vrednosti \$3,000,000 pod pogojem, da se ta sklep lahko preklicuje pred samim pošiljanjem opreme v Jugoslavijo, če položaj v Jugoslaviji ne bo več šel v prid ameriški zunanji politiki.

Državni tajnik se je zavzemal za Jugoslavijo in je nagovoril obrambnega tajnika Johnsona, da opusti svoje ugovore proti pošiljanju jeklarne v Jugoslavijo, kajti po njegovem mnenju je to bil "proračunani rizik," s katerim je bilo potrebno podpreti Tita v borbi z Moskvo.

Odločitev bo kmalu padla

Uradniki Izvozno-uvodne banke so potrdili, da je Jugoslavija vložila prošnjo, toda jugoslovanska ambasada v Washingtonu ni hotela podati nobenega komentarja v zvezi s to prošnjo.

Soglasno z izjavami uradnikov banke, se "resno razmotri" o jugoslovanski prošnji. Uradniki so pristavili, da se bo o tej prošnji kmalu odločilo.

V imenu jugoslovanske vlade se je s prošnjo za posojilo obrnil na predsednika banke Herberta Gastona visok uradnik jugoslovanske ambasade Milenko Filipović. Pred tem pa je jugoslovanski ambasador Sava Kosanović imel vrsto "tajnih konferenc" z ameriškim državnim tajnikom Deanom Achesonom.

Jugoslavija se je soglasno z izjavami uradnikov banke, obrnila na Izvozno-uvodno banko, ko je postalo jasno, da od Mednarodne banke ne bo mogla dobiti posojila pred letom 1950. Od slednje banke je Jugoslavija zahtevala posojilo že pred več mesecev in v zvezi s to prošnjo je bila poslana v Jugoslavijo posebna komisija, ki "proučuje položaj." Komisija se bo vrnila v oktobru.

Zvišan uvoz jugoslovanskega bakra in svinca

Zadnjih šest mesecev je Jugoslavija znatno zvišala svoj iz-

voz bakra in svinca v Zedinjene države. Ta izvoz predstavlja za Jugoslavijo glavni vir, potom katerega lahko dobi dolarje in s temi dolarji kupuje blago, ki ga je pred sporom med Kominformo in jugoslovanskim vodstvom dobila iz vzhodno-evropskih držav.

Državni tajnik Acheson je baje prepričan, da je nujno potrebno, da se Jugoslaviji dovoli nakup rudniške opreme v Zedinjenih državah. S to opremo bi jugoslovanska vlada bila v stanju razširiti rudnike in zvišati produkcijo. Sedanja rudniška oprema Jugoslavije je večjim delom že zastarela ali pa je bila poškodovana za časa vojne.

PRASKI NADSKOF JE ZOPET POSVARJEN

PRAGA, 28. avg.—Češkoslovaški justični minister Aleksej Čepička je danes obtožil prškega nadškofa Jožefa Berana in njegove škofe, da skušajo organizirati prevratno mrežo za vohunstvo in sabotažo.

Čepička je dalje izjavil, da bo kaznovan vsak češki in slovaški škof ali pa duhovnik, ki bi skušal izvrševati v deželi ukaze ene sovražne zunanje sile, namreč Vatikana.

LANE PRIPOROČA, DA AMERIKA ZAVRE SPORAZUME

NEW BEDFORD, Mass., 28. avg.—Bivši ameriški ambasador v Poljski Arthur Bliss Lane je danes na shodu poljskih Američanov izjavil, da bi Zedinjene države morale zavreči sporazume sklenjene v Teheranu, Jalti in Potsdamu ter se vrniti k "principom Atlantskega čarterja."

UPORNIKI ZAVZELI BOLIVIJSKA MESTA

LA PAZ, Bolivija, 29. avg.—Bolivijska vlada je danes zaradi vedno večjega obsega upora desničarskih sil objavila splošno mobilizacijo vseh moških v starosti od 19 do 50 let.

Uporniki so zavzeli tri najvažnejša mesta Bolivije — Cochabambo, Santa Cruz in Potosi. Ta mesta držijo še vedno kljub težkim zračnim napadom vladnih letal.

Upor proti vladi vodijo skrajni nacionalisti, pristaši pokojnega predsednika Villaroela.

ZELI ITI "DOMOV"

STILLWATER, Minn., 27. avg.—Neki John C. Conley, star 63 let, ki je nedavno po 33 letih v zaporu, bil pomiloščen, je danes zahteval, da ga pošljejo "domov"—v njegovo staro celico, v kateri je prebil več kot polovico svojega življenja.

Conley je izjavil, da se ne more držati ukaza Odbora za pomilostitve, ki mu je zabil, da se ne sme napijati. Odbor sedaj razmotriva o tej zahtevi in bo verjetno preklkal pomilostitveni sklep, da bi Conley lahko šel nazaj "domov."

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
8231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)	
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:	
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):	
For One Year—(Za eno leto)	\$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:	
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):	
For One Year—(Za eno leto)	\$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

MIRKO G. KUHEL:

NOVA ZDRAVILA V BORBI PROTI BOLEZNI

Slovenski ameriški narodni svet je letos poslal v Slovenijo še 10 kilogramov novega zdravila streptomocina, položil pa je naročilo še za veliko količino penicilina ter najnovejšega zdravila—auromocina. Ker je bilo v slovenskem tisku v Ameriki zelo malo pisanega o teh najnovejših in najbolj učinkovitih zdravilih, naš preprosti človek zelo malo ve o teh modernih medikalijah. Zaradi tega sem iz angleških virov pripravil naslednji članek, ki bo orisal ozadje, izvor in pomen teh novih zdravil za izboljšanje človeškega zdravja. Sicer bi pripadala ta naloga kateremu naših slovenskih zdravnikov, ki bi bil bolj točen v terminologiji nego jaz. Jasno pa je, da se ljudske množice v Jugoslaviji bolj zanimajo za ta zdravila, kakor pa ameriški narod ter da povprečen Amerikanec sploh pojma nima, kakšen napredek je bil napravljen v borbi proti mikrobom, posebno zadnjih nekaj let. Ta članek naj pomaga vsaj deloma razbiti meglo med našimi rojaki, ki žele več informacij o tem predmetu.

* * *

Bistroumni iznajditelji postavljajo v laboratorijih nove mejnike v zdravilstvu z presenetljivimi uspehi.

V zadnjih desetih letih je bil dosežen večji napredek v kontroli težkih vnetij na človeku in živali kot pa v dobi vse prejšnje zapisane zdravniške zgodovine. Mnogo bolezni je premaganih. Pa tudi trmoglavke so se začele majati pred novoiznajdenimi "čudežnimi" zdravili. Znani mednarodni zdravnik je dejal: "Neprecenljive iznajdbe prihajajo tako brzo, da jih celo zdravniki ne morejo dohajati."

Iz Lederlejevih laboratorijev, ki se nahajajo v mestu Pearl River, kakih 27 milj iz središča New Yorka, prihaja upanje, da se bliža konec celo navadnemu prehladu—in to zaradi najnovejšega zdravila aureomycina. Toda pozitivno zagotovilo čaka še nadaljnjih preizkušenj v kliničnih centrih.

V Lederlejevih in podobnih zavodih se odkrivajo nove iznajdbe in pošiljajo zdravstvenim profesijam na preizkušnjo, potem ko so se uspešno uporabljale na živalih. Tukaj dela človek za živali v svoji borbi proti bolezni, obratno pa delajo živali za človeka.

V tem zavodu dela kakih 2400 zdravnikov, veterinarjev, kemikov, biologov, tehnikov in drugih v prostornih laboratorijih, ki so raztreseni v 134. poslopih, in se neprenehoma borijo proti pretečim hudim boleznim, ki so še vedno na seznamu "ljudskih sovražnic." V trinštiridesetih letih so se ti laboratoriji razrasli ko gobe po dežju, zbirajoč v svoje osredje znanstvenike iz vseh delov sveta. Ustanovil jih je dr. Ernest Lederle, bivši komisar oddelka za ljudsko zdravje v newyorškem mestu, ki je želel izboljšati antitoksin proti davici. Njegov tovariš je bil dr. William H. Park, direktor laboratorija mestnega raziskovalnega oddelka v New Yorku. Lederlejevi laboratoriji so danes oddelek velike trdnice kemikalij American Cyanamid Co., ki ima tudi izključen patent za izdelavo nureomicina.

Tovariša zdravnika sta pričela s farmarsko hišo, izgrajeno leta 1700, ter z enim konjem. Pravi, da sta rabila en konec konja za preizkušnjo antitoksina proti davici, drugi konec pa proti tetanusu. Seveda je minilo mnogo let, odkar se je konj pridružil mitičnim "nebnim jezdecem," toda prenovljena hiša še vedno služi svojemu namenu.

V laboratoriju se je delalo na serumih, antitoksinih in kemikalijah, naletavajoč mimogrede na nova odkritja in iznajdbe v zdravilih. Tukaj se je prvokrat izdeloval jetrni ekstrakt za direktno vbrizgavanje, kar je revolucioniralo zdravljenje perniciozne anemije (slabokrvnosti).

Ko se je raziskovanje širilo v teh laboratorijih in drugod, je bilo odkrito prvo izmed takozvanih "čudežnih" zdravil—sulfa. Sledila sta mu nagloma začetno močna antibiotika—penicilin in streptomycin.

Izraz 'antibiotik' simbolizira nov mejnik v zdravilstvu. Preprosto povedano, antibiotik je produkt mikroskopičnega organizma, ki se da uporabljati za ustavljanje ali preprečitev rasti škodljivega organizma.

Antibiotiki—ne plesnjevina, kar marsikateri misli, temveč produkt plesnjevina in drugih bakterijskih oblik—so si prislužili svoja čudežna imena z uničevanjem bolezni, ki so vedno zahtevale velikansko število človeških žrtev. Pljučnica, nedavno velika morilka, je postala tako imobilizirana v treh in pol letih druge svetovne vojne, da je v vsej ameriški armadi le 70 oseb umrlo zaradi nje.

UREDNIKOVA POŠTA

Poročilo Ženskega odseka farme SNPJ

Ženski odsek farme SNPJ je sklenil, da priredi v sodelovanju z odborom farme kosilo za vse delavce, kateri so aktivni pri delu za farmo. Kosilo bo servirano na Delavski praznik 5. septembra točno ob eni uri popoldne. Vabila bodo pravočasno razposiljena.

Po kosilu se bo priredilo zabavo, na katero je občinstvo prijazno vabljeno. Dan pred to našo zabavo, v nedeljo 4. septembra, smo se dogovorili, da se udeležimo velike proslave SNPJ dneva v Girardu, Ohio.

Na 18. septembra pa bo na farmi proslavljen nekakšen zaključek pikniške sezone. Za omenjeni dan priredi Ženski odsek kosilo. Vstopnice so že v prodaji po \$1.00 za osebo in sicer jih dobite pri vseh članicah. Čas, da si rezervirate vstopnice je do 15. septembra. Lahko pokličete tajnico odseka Mary Zaman IV 4871, ali pa tudi tajnico Farme KE 7197.

Članice odseka, kakor tudi odbor farme bodo gledali, da bodo vsi posetniki prvovrstno postreženi. S tem pa boste tudi vi, posetniki, pripomogli do boljšega sodelovanja, ako pravočasno rezervirate vstopnice.

Theresa Gorjanc,
tajnica Farme SNPJ.

Registrirajte se danes!

V 32. vardi se nudi prilika vsem državljanom, da storijo svojo dolžnost, bodisi da se registrirajo prvič ali da iz razloga vzamejo prestopni list. Uradne ure so od 10. zjutraj do 2. popoldne in od 4. ure popoldne do 9. zvečer.

Prosi se vse rojake iz predelkov 32. varde, da vpoštevajo to priliko kot tudi prostor registriranja — danes 30. avgusta v KUNCICEVI dvorani, 15812 Waterloo Rd.

Za predelki BB

Josephine Praust

Iz urada podružnice SANSa št. 48

Pri podružnici SANSa št. 48 smo prejeli sledeče prispevke: V sklad zdravil za Slovenijo: Družina Anton Jankovič v spomin pok. Ray Subel \$10, Mrs. Frances Zupan v spomin pok. L. Novak \$5, Mr. in Mrs. J. Samosa v spomin pok. Mary Cook \$5, Mr. in Mrs. F. Vidrih v spomin pok. Mary Cook, Mr. F. Hribar \$5, Mr. Janko N. Rogelj v spomin pok. Mary Kerne \$5, Mr. F. Platzar v spomin pok. Mary Kerne \$5, Mr. F. Abramovič v spomin pok. hčerke Mary \$5. Mrs. Svetina v spomin pok. Mary Cook \$2, Mr. in Mrs. A. Bozich v spomin pok. Ray Subel \$3.

V upravni sklad: Društvo "Mir" št. 142 SNPJ članarina \$18, društvo "V boj" št. 53 SNPJ članarina \$30, društvo "Kras" št. 8 SDZ članarina \$12. Mr. in Mrs. Joe Modic v spomin pok. Mary Cook \$5 in Mr. P. Cesnik \$1.

Vsem prispevateljem, posameznikom in organizacijam najlepša zahvala!

Zelim, da se vsak Slovenec in Slovenka od časa do časa spomni na svoj narod v stari domovini, ki trpi zaradi bolezni in pomanjkanja in to ne po svoji krivdi, pač pa po krivdi svetovne razdalje.

Toda marsikatero teh novih zdravil je imelo tudi svoje slabe lastnosti. Nekaterim osebam so povzročale tako hude posledice, da zdravila na njih ni bilo mogoče uporabljati. Penicilin je v mnogih slučajih izgubil svojo učinkovitost pri ponovnem uporabljanju na isti osebi. Mnogo bolezni je ostalo še vedno nedotakljivih, posebno one, ki jih je povzročal virus ali mikrob, ki je premajhen, da bi se dal izslediti z mikroskopom ali drobnogledom. V Lederlejevih laboratorijih so postavili parolo: "Nov in močnejši antibiotek se mora najti!"

ne reakcije. Zato pomagajmo jim, kolikor pač kdo more.

Clevelandске podružnice SANSa št. 39, 48 in 106 priredijo dne 11. septembra skupni piknik na farmi SNPJ. Vabimo vse rojake in rojakinje, da si rezervirate 11. september za ta piknik in se ga udeležite v velikem številu. Vsak kdor se zaveda, da je matere sin, naj pride na ta piknik. Čisti dobiček tega piknika je namenjen za nakup oprave za otroško bolnišnico v Ljubljani.

Odbor skupnih podružnic je pridno na delu, da bo postrežba prvovrstna v vseh ozirih. Imeli bomo dobro godbo, za lačne in žejne pa bo tudi dobro poskrbljeno.

Torej na svidenje 11. septembra na SNPJ farmi!

A. Bozich, tajnik.

Rojaki, pomagajmo nesrečni družini!

Z nesrečo, ki je zadela družino Andreja Železnika imamo globoko sočutje. Podobno je človeku, ki je s trudom in v znoju z golimi rokami zgradil hišo, kjer je upal, da se bo odpočil. Ta hiša mu čez noč pogori, pa mu ostane le obup in skrb v bodočnost.

Pet tisoč dolarjev težko prisluženega družinskega prihranka, s katerim so si upali ustanoviti svoj dom, jim je bilo ukradenega, to je ravno tako kot da jim je hiša do tal pogorela. To je še hujše, ker nekateri drugače govorijo. Rojaki ste v ljudno prošnji, da kdor ne more storiti dobrega, ni treba z ujedljivimi opazkami še bolj večati gorja prizadetih družin.

Pomislimo vsak na sebe kaj bi občutil vsak izmed nas, če bi nas zadela kruta usoda in nam čez noč uničila življenje. Pomagajmo nesrečni družini olajšati tugo, ki jo je zadela. Mary Penko, 18516 Chapman Ave., Cleveland 19, O.

John Korošec.

Razstava lokalne industrije Slovenije

Te dni je bila odprta v Ljubljani razstava lokalne industrije Slovenije. Lokalna industrija, katere glavni namen je dvig življenjskega standarda delovnega ljudstva, je zelo pomembna za našo socialistično izgradnjo.

Izdelava predmetov široke potrošnje, ki so nujno potrebni prebivalstvu, izboljšanje kvalitete izdelanih predmetov, povečana izbira ter uvedba novih artiklov, vse to so naloge lokalne industrije.

Na razstavi, ki je prva te vrste v Sloveniji, se lahko najbolje vidi, kako velika je želja naših delovnih ljudi, da kljub vsem težavam zgradijo v deželi socializem in jo osamosvoje.

Razstavljeno je praktično, ukusno izdelano pohištvo, najrazličnejši stroji in instalacije, izdelki precizne mehanike, lončarski in keramični izdelki, umetniško izdelane fotografije, izdelki tekstilne in usnjarske industrije, prehrana, galanterija, igrače, ter vrsta drugih predmetov, ki spadajo v lokalno proizvodnjo.

Med najpomembnejše izdelke spada oddelek racionalizatorjev in novatorjev. Tam je zastavljena množica izdelkov, ki smo jih morali še do nedavno uvažati iz inozemstva, zdaj pa jih izdelujejo sami in to v mnogih primerih še v boljši kvaliteti kakor na primer izdelke sanitarne keramike, tovarne Liboje.

Razstavljene so tudi transformator domačega izdelka, delo novatorja Jožeta Furlana s Črnuč. Škarje za rezanje pločevine, s katerimi je naša dežela prihranila 877,000 dinarjev, izum novatorja Andreja Goriška iz Maribora. Pomemben prispevek domači proizvodnji je dal tudi inženir Tomšič iz Maribora, ki je našel novo železno rudo za čiščenje surovega plina, ki smo jo prej prav tako dobivali iz inozemstva.

Med raznimi razstavljenimi predmeti je zanimljiv izum čevljev s podplati, ki so izdelane iz mase sestavljene 97% iz celuloze, ostalo pa iz raznih kemijskih sestavin. Ti umetno izdelani podplati so nepremočljivi ter zelo vzdržljivi, poleg tega pa so takšni čevlji tudi mnogo cenejši. Izdelavo čevljev z umetnimi podplati je zvezna planska komisija sprejela ter vključila v svoj plan.

Z velikim zanimanjem se obiskovalci ustavljajo ob razstavljenih izdelkih učencev v gospodarstvu ter učencev industrijskih šol. Ta oddelek jasno dokazuje, kako velika pozornost se danes posveča naši mladini, da se čim bolj izpopolni v svoji stroki.

Izredni lepi izdelki so razstavljeni v oddelku domače obrti. Krasno izdelane čipke iz Gorice, Idrije in ljubljanske okolice. Leseni izdelki iz Ribnice in Grosuplje, platno iz Črnomlja, lončarska roba iz Celja, Maribora, Radgone in Murske Sobotice—vse to je zastopano na razstavi po najrazličnejših predmetih, ki so

Zahvala

Človeku se v življenju pripeti več ali pa manj dogodkov, veseljih, žalostnih ali pa presenetljivih.

Prvo presenečenje v mojem življenju se je zgodilo za moj rojstni dan 21. avgusta na Krainičevi farmi na Eddy Rd. To presenečenje so priredili moji številni prijatelji.

Sedaj šele vem, kako se človek počuti, kadar ga resnično presenetijo, kakor so mene. Še sedaj premišljam, kako se je vse to zgodilo. Ampak vse se je izvršilo, ker je načeljevala Mrs. Mary Medvešek. V veliko oporo sta ji bila njena hčerka Josie in Frank Bartol, zet Mr. in Mrs. Krainič.

Vsem Vam prisrčna zahvala! Da ni bilo Vaše delo zastoj, so dokazali številni prijatelji, ki so se odzvali povabilu na moj "Surprise Party". Njihova imena sledijo:

Mr. in Mrs. Kondric in družina ter prijatelji iz West Side, Mr. in Mrs. Joe Medvešek, Mrs. J. Mezget, Mr. in Mrs. John Vrant, Mrs. Mary Augustine, Mr. Frank Lisjak, Mr. John Mevla, Mrs. Louise Krashoc, Mr. in Mrs. Stanley Velkovar, Mr. in Mrs. John Smrtnik, Mr. in Mrs. Robert Kunstel, Mrs. Antonija Svetek, Mrs. Rose Popovic, Mrs. Mary Zandor, Mr. in Mrs. John Velkovar, Mr. in Mrs. Anthony Mramor in sinovi, Mr. in Mrs. Poropat (2), Mr. in Mrs. Mavric, Mr. in Mrs. Tony Jagodnik, Mr. in Mrs. Andy Ogrin (čevljar), Mici Jeran, Mr. John Horvath.

Hvala tudi Mr. George Krainič za preskrbo godbe. Ker sta šla na roke v vseh ozirih tudi Mr. in Mrs. George Krainič st., kakor tudi njih hčerka Stefie, jim izrekam prav lepo hvalo.

Kakor razvidno je bila prav lepa in vesela družba. Veselje je trajalo od poldne do pozno v noč. Zato Vam vsem še enkrat izrekam iz srca segajočo zahvalo. Ob priliki Vam bom skušal prijateljsko povrniti.

John Korošec.

vsji ohranili pristne narodne motive.

Zelo zanimiv in poučen je oddelek, kjer so razstavljeni predmeti, izdelani iz raznih odpadkov. Zlasti iz koščkov lesa, tekstilnih odpadkov, aluminija, železa in papirja se lahko izdelajo mnogi praktični in zelo potrebni predmeti, ki so odlične kvalitete.

Razstava lokalne industrije dokazuje, da je naš državni sektor zelo okrepil. Izmed številnih podjetij, ki sodelujejo na razstavi, predstavlja ena tretjina podjetja državnega sektorja. Med razstavljalci je tudi mnogo obrtnikov, ki so se zadnji čas v velikem številu vključili v socialistično proizvodnjo. Na tej razstavi razstavlja skupno 460 obrtnikov, kar je prvi slučaj v zgodovini slovenskega naroda, da v tako visokem številu skupno razstavlja svoje izdelke.

Naši najvišji državni voditelji so v svojih govorih že nešteto krat poudarjali važnost ohranitve in dviga obrtništvu in na-

S številnimi dečjimi ustanovami omogoča socialistična Domovina ženam-materam delo v produkciji

Delovni elan se v zadnjem času silno stopnjuje v vseh republikah Federativne ljudske republike Jugoslavije. Ljudstvo, ki se nekoč ni balo z golimi rokami upreti premočnemu, do zob oboroženemu sovražniku, odgovarja danes s stopnjevanimi delovnimi naporu na vse umazane laži in obrekovanja. To je ponosen, odločen in pošten odgovor. Med delavci-borci za socializem, stoje žene na vidnem mestu. Doseženi uspehi so vsak dan večji in lepši, kajti danes žena v socialistični domovini ni več zaprta v ozki krog družine in doma. Ljudska Ustava ji je odprla vse poti do izobrazbe in udeleževanja ter jo vsestransko zaščitila pri njenem poklicnem delu.

V Ljudski republiki Sloveniji je leta 1948 osem sto udarnic pomnožilo armado junakov dela. Precej med njimi je dvakratnih, trikratnih in tudi štirikratnih. Mnoge med temi ženami so matere številnih družin.

Socialistična domovina je poskrbela za njihove otroke. Dala jim je otroške jasli, domove igre in dela, lepo urejena igrišča. Skoraj vsa večja industrijska podjetja ter proizvodne, zlasti kmetijske obdelovalne zadruge imajo danes že te ustanove; 75 Domov igre in dela in 14 jasli je raztresenih po industrijskih centrih in podeželju Slovenije. To število se veča iz dneva v dan.

V mestih in industrijskih centrih so Domovi iger in dela naseljeni v razkošnih vilah, ki so bile nekoč domovi kapitalističnih direktorjev, na podeželju pa danes otroci bivših vinarjev in poljedelskih delavcev, ki so zdaj vključeni v obdelovalne zadruge, igrajo, vzgajajo in krepe v gradiščih, ki so bili včasih letovišča tujih plemenitašev, kjer so rodovi so bili dolga stoletja neusmiljeni gospodarji te zemlje in ljudi.

Kako zelo se danes razlikuje življenje teh otrok od tistega, ki so ga preživljali v svojih otroških letih njihovi starši. Takrat je mati vsako jutro, preden je odšla delat na veleposesniške njive, zaklenila otroke v bajto, Lonec koruznega močnika ali krompirjevice, ki ga je pustila v peči, jim je bila hrana za ves dan. Zunaj je sijalo sonce in so pele ptice. Skozi majhna okna pa je le redkokdaj prodrli droben žarek. Ure so minevale. Tako počasi jih je odmerjala stara ura-kukavica na počenlem tramu ob vratih.

Nihče ni prišel, da bi z veseljem smehom pregnal temo in puščobo, da bi mali Liziki in Tunički zašli krile, da bi dvignili leseni izdelki iz Ribnice in Grosuplje, platno iz Črnomlja, lončarska roba iz Celja, Maribora, Radgone in Murske Sobotice—vse to je zastopano na razstavi po najrazličnejših predmetih, ki so

loge obrtnikov v lokalni proizvodnji. Obrtnikom je omogočena visoka kvalifikacija, da lahko izdelujejo čim boljše kvalitete. V zvezi s tem je izdal Prezišli Federativne ljudske republike Jugoslavije zakon o obrtništvu, v katerem so do podrobnosti obravnavane pravice in dolžnosti obrtnikov ter posveča zlasti veliko pozornost učencem. Ta zakon predvideva tudi zvanje državnega mojstra, ki more biti s svojo visoko kvalifikacijo in pravilnim odnosom do učencev res za zgled ostalim obrtnikom.

Za razstavo lokalne industrije v Sloveniji vlada v vsej državi veliko zanimanje. Delovni kolektivi iz najbolj oddaljenih republik prihajajo na razstavo ter odnašajo z nje mnogo novih izkušenj in volje za nadaljnje delo in izvršitev nalog, ko so videli ta veliki uspeh naših narodov na polju izgradnje, prav zdaj, ko se naši nasprotniki z vsemi silami trudijo, da dokažejo nasprotno.

In ko je zorelo grozdje v gosposkih gorah . . . Ko so se grozdi med zelenimi rahlo omenelimi trtnimi listi tako razveseljivo rdeče in zlato pobarvali in napeli. V tistih gorah, ki so bile tako bogato pognojene z znojem njihovih staršev in starejših bratov in sester. Te grozde so smeli vinarški otroci le od daleč gledati, sicer so imeli opravka z oskrbnikom, ki je imel puško in tri krvoločne pse. V gorah so kače, so jih svarili starši, da bi jim pregnali skor mine po prepevanem sadu. Se je mnogo pozneje so spoznali, kdo so bile prav za prav tiste kače.

In danes . . . Danes odmeva veseli otroški smeh v prostornih gosposkih sobanah velikaških gradičev. Sonce sije skozi visoka okna. Tuničke in Draški, Trežnik in Mimike se igrajo, rišejo, plešejo, pojejo, počivajo in jedo. Včasih jih obiščejo žene iz bližnjih vasi in tudi iz mesta. Prineje jim igrač in slaščice ter jim pripovedujejo pravljice, lepe pravljice, ki pa niso zlagane: o delovnih ljudeh, ki s svojimi rokami in umom vsak dan ustvarjajo nova junastva. O ljudeh, ki gredo preko vseh zaprek, krepki, odločni in močni, ki so na vselej pregnali kače iz gor in v vse rodne zemlje, o neuklonljivih boreh za pravico, za socializem. In namesto zlaganih princev in princes so med njimi njihove matere in očete, bratje in sestre.

S prostornih njiv veselo odmeva pesem delavcev. Kakor veseli odmev ji odzvanja otroška pesem z vrha griča . . . Hrumeje je pesem strojev v tovarnah, ki jih vodijo delavke z mirnimi, spretnimi rokami. Na treh stopnjah se zibljejo prehodne zastave. Marija presega normo za 25%. Tudi Ana in Helena presega normo, odkar sta oddali otroke v Dom igre in dela in sta rešeni morečih domačih skrbi.

Inženirka Stana se sklanja nad načrte. Drobne črte, ki teko izpod rok njenega svinčnika, bodo roke delavcev in tehnikov premenile v visoke stave, v udobne domove delovnih ljudi. Načrti bodo izgotovljeni tri dni pred rokom. Inženirka se zadovoljno smehlja med delom. Saj je tako lepo delati, če si s svojim delom zadovoljen, če te to delo osrečuje. Njen Mitja, tačas gradi v DIDu hiše in tovarne iz kock. Tudi on bo nekoč inženir, pravi . . .

Polence Anton:

ZANIMIVOSTI IZ ŽIVALSKEGA SVETA

Življenje vsakega živega bitja, vsake živali posebej je zanimivo, samo poznati ga je treba. Da pa si pridobimo znanje o živalih, je treba imeti smisel za naravo, treba je imeti potrpljenje in vztrajnost pri opazovanju živih bitij ob vseh njihovih korakih — prav od rojstva do smrti.

Čim popolneje pa je zgrajeno živalsko telo, tem pestrejša in bogatejša je življenje. Med najpopolneje zgrajene živali prištevamo vretenčarje s ptici in sesalci ter žuželke. Zato se bomo ob prikazovanju živalskega sveta v glavnem zadržali pri teh skupinah, predvsem pri slednji, ki nam ni toliko znana, ni pa nič manj zanimiva in važna kakor ostale živalske skupine.

Kako žuželke vohajo in okušajo

Žuželke nam vsako leto napravijo milijonsko škodo. Borba proti koloradskemu hrošču je za jela skoro vse delovne množice Slovenije, saj je to naš najhujši sovražnik na gospodarskem torišču. Toda poleg njega je še cela vrsta drugih več ali manj znanih škodljivcev: ameriški kapar, lubadar, rjavi hrošč, črni žužek, koblice, gosenice raznih metuljev, listne ušice in stenice. Vsi ti in še mnogo drugih so uničevalci naših polj, gozdov, sadovnjakov in drugih.

Uspešna borba z žuželkami zahteva dobro poznanje teh kritičnih šesteronožcev. Lansko leto smo na tem mestu govorili o tem, ali žuželke slišijo in kako je njihovo tovrstno dojemanje. Videli smo, da imajo izraziti peveci, kot so murni in koblice, tudi ušesa in sicer na sprednjih nogah ali pa na prvem zadnjem obročku. Torej ne na glavi, kot bi mogoče kdo pričakoval. Kaj pa, ali imajo mogoče "nos" na glavi? Ali z drugimi besedami, kako in s čim žuželke vohajo.

Malo je žuželk, ki slišijo, vohajo pa vse, nekatere celo tako občutljivo, da boljšega "nosu" mogoče nima nihče! Sedež voha

sta dve gibljivi tipalnici, ki jih ima vsaka žuželka na glavi. Pravimo jim sicer tipalnici, ker z njima res tudi tiplje, toda latinsko ime antena pove več. Nekatere antene so, ne za lovljenje ne vem kakšnih valov, temveč za sprejemanje najmanjših hlapljivih delcev, ki se nahajajo v ozračju.

Vonj po mrhovini privablja muhe in razne hrošče od blizu in daleč. Vonj cvetlic od daleč vabi čebele in čmrleje v goste. V zadržnem življenju čebel in mravelj ima voh prvenstveno vlogo: z njim se prepoznavajo. Prav za čebelo so mogli znanstveniki ugotoviti, da vohlja tako dobro kot človek. Imamo pa tudi take, ki vohajo neprimerno bolje.

Med žuželke z najboljšim vohom vsekakor štejemo tako imenovane najezdnike. Podobni so mravljam, le da so njihove tipalnice daljše, da imajo krila in dolg vitek zadek. Zadek je opremljen skoraj s fantastično dolgi izrastki. To so legla. Z njimi kot z nekakimi injekcijskimi iglami polagajo jajčeca v gosenice ali ličinke, ki žive pod lubjem globoko v lesu.

Več centimetrov globoko globoko v smrekovem lesu mirno gloje ličinka. Na drevo prileti črna najezdnica in prične nemirno tekati po deblu, venomer udarjajoč s svojimi dolgi tipalicami, da bi zavohal kako žrtev. Kmalu jo odkrije globoko v lesu. Tedaj se ustavi, pritiska tipalnici na debl, ukrivi zadek in dolgo leglo prične polzati v les — globlje in globlje, dokler ne doseže žrtve. Tedaj spusti po votlem leglu jajčeca vanjo. V naslednjem trenutku že odleti in išče nove žive hrane za svoj zarod. Iz najezdnikovega jajčeca pa se razvije ličinka, ki razjeda drevesnega "črva" in ga tudi nazadnje poje.

Človek ne ve, kaj bi bolj občudoval, ali odlični voh, s katerim voha tudi več centimetrov globoko skozi les, ali pa njegovo sposobnost, prodreti v les z leglom, ki ni iz nikakega

specialnega jekla, temveč iz navadnega hitina, iz snovi, s katero je pokrito telo vseh žuželk. Seveda 5 cm globoko v les ne prodre v eni sekundi; včasih vrta tudi 5 minut, posebno če je les trd.

Najezdnikov imamo več vrst. Vsi so naši najboljši pomagači! Koliko škodljivih gosenic uničijo s svojimi smrtonosnimi injekcijami.

Voh pa je pri žuželkah tudi v službi razmnoževanja in je zato izborno izborni razvit zlasti pri nekaterih nočnih metuljih. Saj si poiščete samčiki malega nočnega pavlinčka s svojimi velikimi padmami vejici podobnimi tipalicami samice tudi kilometer daleč. Kako neki? Mlade samičke namreč širijo iz posebnih žlez zapeljiv vonj. Ta privabi samčke iz neverjetnih daljav. Za naš nos pa te žleze sploh ne vonjajo, tudi če bi dali 50 samice skupaj.

Če hočemo naloviti sredi mesta nekaj teh krasnih nočnih metuljev, postavimo za vabo pravkar razbito mlado samičko na okno in jo pokrijemo z rešetko. Sredi nekega vlemesta se je tako v 7 urah ob takem poskusu nabralo okrog samice 127 samčkov.

Da pa samčke privablja samo vonj in ne mogoče lepota, so mogli dokazati tako, da so izrezali samici vonjalne žleze in jih dali poleg nje. Tedaj so se samčki zanimali le za žlezo, za frfotajočo samičko pa se niti neni niso. Še po enem letu so samčki obletovali rešetko, pod katero je bila pred letom samica.

Še nekaj o okusu pri žuželkah. Da tudi okušajo, nam nudi njihovo vsakdanje življenje dovolj dokazov. Pa še kako dobro razviti okus imajo! Saj vemo, da gosenice nekaterih metuljev, na primer kapusovega belina, jedo

samo zelje in sorodnike; druge gosenice se hranijo samo z borovimi iglicami, tretje samo s smrekovimi. Ličinki smrekovega lubadarja tekne samo smreka. Tako okušajo ličinke in prepoznavajo rastline med seboj prav po okusu.

Odrasle žuželke po večini prav dobro ločijo, kaj je grenko in kaj sladko, kaj kislo in slano. Seveda ne okušajo vse enako. Kar je za naš okus že sladko, za čebelo na primer še ni. Nasprotno pa so za grenkobo mnogo manj občutljive kot mi. Saharin, ki je za naš okus sladek, je za čebelo brez okusa. Sedež okusa pa so pri njih usta, ali bolje — ustni deli s čeljustmi. Zanimivo je, da nekateri metulji in muhe okušajo z nožicami. Na koncu nožic imajo sedež okusa — nenavadno, toda za te žuželke razumljivo mesto. Če se na primer muha spreha na po mizi in stopi na košček marmelade, ali če stopi metulj z nožicami na cedce se drevesni sok, že ve, če se spleča stegniti sesalo ali ne.

Iz življenja čebel samotark in nastanek domače čebele

Kadar govorimo o čebelah, takoj pomislimo na našo domačo čebelo, pomislimo na prezanjivo dogajanje, ki se vrši v panjih med tolikimi stanovalci.

Vsaj tako pa je zanimivo tudi življenje tistih sorodnikov domače čebele, ki ne žive združeno, temveč vsak samotari zase, od tod ime samotarke. Studij teh čebel nam odkriva tudi stopinje, po katerih so se vzpenjale združeno živčice čebele, preden so dosegle tako popolno obliko združnega življenja.

Oglejmo si jih nekaj! Meseca junija opazimo lahko na šipku — divji vrtnici — temno, čebe-

li podobno žuželko. Pokrita je z redkimi rumenorjavi dlačicami, le na trebušni strani zadka je na gosto porasla z rdečerjavimi dlačicami, v katere nabira cvetni prah. Opazujemo, kaj dela na listih vrtnice! Z ostrimi čeljustmi izrezuje; kakor bi rezala s škarpami, ovalne izrezke iz listov — od tod ima ime čebela krojačica — jih zavije in nese do bližnje suhe vejice, v kateri si je napravila rov. Sem pridno prinaša izrezek za izrezkom. Iz listnih koščkov napravi naprstnik podobne ležeče lončke — celice. Vanje nanosi na trebušnih dlačicah cvetnega prahu, v posebnem želodčku pa še medu in na to dobroto odloži jajčece. Potem prinese še nekaj okroglih izrezkov ter z njimi pokrije lonček. Nato prične delati drug lonček, potem še tretjega. Do deset jih postavi enega za drugim. Iz vsakega lončka pa vzleti prihodnja pomlad nova čebela-krojačica.

Prav svojvrstno pa skrbi za svoj zarod neka druga žuželka iz skupine čebel-zidaric. Za vsako jajčece si poišče ta čebela prazno poljevo hišico. Vanj nanosi najprej dobre hrane, cvetnega prahu in medu, na kar položi jajčece. Za tem napravi pregrado iz prežvečenega listja in nanosi še kamenčkov, nazadnje še z listi zamaši vhod v poljevo hišico. Tako je mladi zarod vsaj kolikor toliko varen pred sovražniki. No, da bi bilo jajčece še bolj varno, nanese na poljevo hišico še suhih bilk.

Tako se more v miru iz jajčeca razviti nova čebela. Pot v svobodo ji je nekoliko otežkočena, vendar predre skozi vse barikade v prostost.

Lahko bi navedli še več primerov iz življenja čebel samotark. Vsaka vrsta teh živalic živi povsem zase, svoje posebno življenje. Povsod pa naletimo na izredno skrb za potomstvo, vsaj na tako kot pri domačih čebelah. Samo spolni nagon za bežen trenutek zbliža samčka in samičko. In ko dorašča njih za-

rod, za katerega so vložile toliko truda, se samičkam izteka življenje tako, da svojih lastnih potomcev niti ne vidi.

Pri posamič živčih čebelah pa opazimo tu in tam že nekaj čut za skupnost, ki je tako značilen za združeno živečo domačo čebelo. Tako gnezde neke čebele samotarke na istem prostoru. Vsaka sicer zase živi, le če se bliža nevarnost, se vse skupaj zaženejo na sovražnika.

Zopet druge samotarske čebele skupaj prezimujejo. Še posebej pa se očituje čut za skupnost pri nekaterih samčjih samotarskih čebelah. Ko se zmračijo, ali če je slabo vreme, se zberejo samo samčki teh čebel na kakih suhih bilki in počivajo do jutra. Ko posije sonce, se porazgube na vse strani, z nočjo pa se dobe spet na isti bilki in celo vsak samček gre počivat na isti prostorček na stebelcu. Čudno, ko da bi bila prav tista travna bilka nekaj posebnega: toda ni — taka je, kot vse druge.

Tudi niso samčki na tej bilki

nič bolj zaščiteni pred mrazom, prav za prav še manj, saj bi bili bolj varni v kakem cvetu. Še več: na bilki ni niti hrane niti varstva pred dežjem. Edino, kar dobe samčki, je vedno ista družina. Zdi se, da jih prav slednja mikla, da čutijo potrebo po družbi. Tako samčki, sami-ce pa tega čuta za skupnost nimajo.

(Dalje prihodnjik)

JOHN OBLAK **OBLAK MOVER**

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA
1146 East 61st St. HE 2730

N. J. Popovic, Inc.
IMA ZASTOPSTVO

Chrysler-Plymouth avtov
PRODAJA NAJNOVEJŠE 1949 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE. ME 7200
NICK POPOVIC, predsednik

ZAVAROVALNINO
proti
ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.
preskrbi
Janko N. Rogelj
6208 SCHADE AVE.
Pokličite:
ENdicott 0718

BRANISLAV NUŠIČ:
PRVA IN POSLEDNJA PESEM
(Nadaljevanje)
Zgodovinar: "Storil je dva zločina. Prvega manjšega, ker je užalil lekarnarjevo družino, in drugega, večjega, ker je oskrnil stih, s kakršnim opelval sekretarja Paja. Za zločina je treba kaznovati." Prirodopisec: "Človek se po vzvišenih občutkih razlikuje od živali. Zaradi tega imajo na primer ljudje vseh stopenj poezijo, medtem ko je osel nima. Kakor vemo, osli ne pišejo pesmi. Zgodovinar pa se kdaj pa kdaj pišejo take pesmi, da bi lahko mislili, da so jih napisali osli."

mrku. Kajti takšne pesmi so sposobne vreči iskro v družinsko življenje in potem nikakor ni čudno, da je pri nas toliko ločitvenih pravn.

Latinec: "Ceprav pravi Horacij, da lahko slikarji in pesniki počenjajo kar si bodi, vendar presega tale dijaška nešramnost vse meje. Sem za prav strogo kazni!"

Profesor srbščine: "Predvsem ga je treba kaznovati, ker ni z vejicami ločil odvisnih stavkov, ki so v glavnem stavku, in ker ni na koncu druge kitice postavil pike. Drugače pa lahko rečemo, da mu stih še precej dobro teče; misel je dosledno izražena in bi ga spričo tega lahko blaže kaznovali."

Ko je ravnatelj takole zbral strokovne sodbe, se je obrnil k meni, mi dal nekoliko očetovskih nasvetov, nato pa segel po

mojih uhljih in jih pričel vleči (po nazorih prirodopisca), naskar me je kaznoval s tremi dnevi šolskega zapora (po zemljepiščevi sodbi).

Tako me je prva pesem spravila v zapor in taisto me je zadelo s poslednjo pesmijo. Več ko sedem let sem se vzdržal, naj je bilo še tako hudo, in nisem pisal pesmi; nekoč pa sem vendarle podlegel tistemu nagonu, po katerem se človek rad vrača k svojemu prvemu grehu. Ko sem napisal svojo drugo, oziroma poslednjo pesem, se je ponovilo skoraj na las vse tisto, kar je bilo ob prvi. Sicer me ni preganjali orožniki; niso me poklicali pred ravnatelja gimnazije, pač pa pred predsednika prvovrstnega sodišča.

"Ali ste vi napisali, tole pe-

sem?" je vprašal predsednik takisto kakor ravnatelj.

"Sem," odgovorim, ker je v meni spet zmogala domišljavost nad človekom. "Ampak, prosim vas, to je bila šaljiva pesem; saj ni vredno, da bi jo jemali tako resno."

"Res je," reče predsednik. "Toda, lejte, kazenski zakon jemlje tudi šaljive reči resno." "Razen tega," se branim dalje, "ta pesem sploh ne ustreza potrebnim pogojem za pravo pesem."

"Ustreza pa popolnoma pogojem, ki jih zahteva kazenski zakonik za obtožbo," mi odgovori predsednik.

"Nadalje, gospod predsednik, se počutim več ali manj nedolžnega, ker mi te pesmi ni narekoval noben naklep, marveč bolj nagon."

"Da, da, saj vas razumem,"

mi je segel predsednik v besedo, "toda, lejte, kazenski zakonik kaznuje prav ta nagon."

"Prečudno!" sem bil iznenaden.

Ko me je predsednik takole seznanil z vsemi dobrimi stranmi kazenskega zakonika, mi je povedal, da me prav ta in tak ka-

zenski zakonik kaznuje z dvema letoma ječe, ker sem žalil Veličanstvo.

Lejte, tedaj sem se zaklel, da nikoli več ne bom napisal nobene pesmi in od tistihmal do današnjega dne se vztrajno držim diete in vam povem, da dobro de mojemu zdravju.

JOIN THE OPPORTUNITY DRIVE

INVEST IN U.S. SAVINGS BONDS

